

Почерніна Н.В., к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ВСТУП ДО ФАХУ» ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЕКОНОМІСТА

***Анотація.** Розкривається зміст навчальної практики у розрізі вмінь та навичок здобувача бакалаврського ступеня вищої освіти з урахуванням сучасних освітніх трендів.*

***Ключові слова:** навчальна практика, економіст, вміння та навички, сучасні освітні тренди*

Постановка проблеми. Турбулентність сучасного світу накладає відбиток на усі сфери людського суспільства, в тому числі і на освіту, актуалізуючи потребу її реформування відповідно до сучасних викликів. З одного боку, система освіти має набути інституційної стійкості, щоб «вижити» в умовах скорочення фінансування та латентної зміни системи цінностей в бік матеріального добробуту, а не особистісного розвитку. З іншого боку, освітня система має «навчити жити» здобувачів освіти, тобто підготувати їх до свідомого вибору професії з урахуванням нових вимог ринку праці та подальшого навчання протягом усього життя для набуття компетентностей, важливих як для саморозвитку, так і для соціалізації у суспільстві. Важливу роль у цьому процесі відводиться практичній підготовці, яка виконує функцію трансмісії отриманих знань у здатність виконувати практичні дії відповідно до обраного фаху з урахуванням специфіки суспільного розвитку на даному етапі.

Першою сходинкою практичної підготовки здобувачів вищої освіти є навчальна практика «Вступ до фаху».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формуючи методичне забезпечення навчальної практики «Вступ до фаху», викладачі вітчизняних ВНЗ підкреслюють, що «навчальна практика покликана підготувати студентів до успішного навчання та майбутньої професійної роботи шляхом інтеграції теоретичних знань і практичних навичок у глобалізованому економічному середовищі» [1, с. 4]. Загальним є і розуміння результатів практики: усвідомлення здобувачами специфіки

майбутньої сфери діяльності, змісту освітньо-професійної програми підготовки економістів, особливостей її реалізації в обраному навчальному закладі та значення «формування національної свідомості та гідності громадянина України, підвищенню рівня загальної культури, створення умов для розвитку особистості» [2, с. 12].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даного дослідження є розкриття ролі навчальної практики «Вступ до фаху» для формування компетентностей економіста у Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного у ракурсі сучасних освітніх трендів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Навчальна практика «Вступ до фаху» є обов’язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальність С1 «Економіка» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини». Вона забезпечує початкове ознайомлення студентів з особливостями обраного фаху, набуття первинного практичного досвіду та сприяє підвищенню мотивації до навчання.

Рис. 1 Завдання навчальної практики «Вступ до фаху»
Джерело: сформовано автором на основі [3, с. 4]

Мета практики визначається наступними чином: формування на базі одержаних знань практичних прийомів та навичок професійної діяльності, формування системного погляду на освітній процес та особливості її реалізації в університеті, розширення інформованості здобувачів вищої освіти про сучасні вимоги ринку праці до фахівців економічного напрямку та можливості саморозвитку [3, с. 4]. Завдання практики деталізовані на рисунку 1.

Зміст навчальної практики (НП) реалізується послідовно у восьми темах, які групують різнопланові завдання практичного характеру з акцентом на формування вмінь та навичок, наведених у таблиці 1

Таблиця 1

Тематичний зміст НП у розрізі вмінь та навичок, що формуються

Назва теми	Вміння та навички
Тема 1 Предметна сфера діяльності фахівця-економіста	- доносити інформацію про сучасні особливості економіки до фахівців та нефахівців;
	- класифікувати та характеризувати об'єкти та суб'єкти економічних відносин.
Тема 2 Професійно – кваліфікаційні вимоги до економіста	- обґрунтовувати доцільність і переваги економічних знань;
	- деталізувати професійні завдання для різного рівня кваліфікації економіста;
	- формувати план особистого професійного розвитку.
Тема 3 Нормативно-правове поле економічної діяльності	- застосовувати положення господарського законодавства в практичній діяльності при вирішенні питань по реалізації господарських відносин;
	- унаочнювати нормативні підходи до інституційних класифікацій у сфері господарювання.
Тема 4 Економіка в системі сфер суспільного буття	- розкривати взаємозалежність економіки та інших сфер суспільного життя;
	- обґрунтовувати переваги та недоліки економічної діяльності, у т.ч. підприємництва,

	для суспільства та навколишнього середовища; - доносити інформацію для фахівців і нефахівців у нестандартній (творчій) формі; - характеризувати особливості різних економічних систем; - критично оцінювати сучасні реалії розвитку України.
Тема 5 Економічна інформація та економічна аналітика	- характеризувати властивості економічної інформації; - розрізняти системи кодування в економічній практиці; - використовувати різні джерела економічної інформації; - здійснювати первинну обробку інформації з використання інформаційно-комп'ютерних технологій, економіко-математичних та статистичних методів; - формувати аналітичні звіти.
Тема 6 Освітньо-професійна програма як елемент підготовки фахівця-економіста	- оцінювати відповідність змісту ОПП вимогам стандарту вищої освіти; - пояснювати специфіку вимог Національної рамки кваліфікацій щодо знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності та автономії для бакалавра; - формулювати власні судження про зміст ОПП та напрями її удосконалення.
Тема 7. М'які навички та їх роль в професійній діяльності економіста. Студентське самоврядування	- пояснювати зміст терміну «м'які навички» та розкривати їх роль для особистого розвитку; - користуватися документами, що регламентують організацію освітнього процесу у ТДАТУ та формують принципи соціальної взаємодії; - деталізувати аспекти соціальної відповідальності, доброчесності, протидії корупції та лідерства в студентському житті та в ході здійснення професійної діяльності економіста.

Тема 8. Національна економічна стратегія та особливості її реалізації на регіональному рівні	- пояснювати роль стратегічного планування для соціально-економічного розвитку країни та регіону;
	- класифікувати довгострокові цілі сталого розвитку на макро- та метарівні;
	- характеризувати способи досягнення поставлених цілей для різних сценаріїв розвитку подій;
	- виявляти особливості реалізації національної стратегії на регіональному та місцевому рівні;
	- розкривати та популяризувати стратегічний контекст діяльності закладу вищої освіти

Набір конкретних завдань, які виконують здобувачі вищої освіти під час проходження практики, сформовано з урахуванням сучасних освітніх трендів [4]. Так, наприклад, тренд «Глобальні конфлікти і кооперація» орієнтує систему освіти на підготовку фахівців, свідомих у питаннях геополітичної напруги та ескалації екологічних криз, міграції, енергетичної безпеки, динаміки торгівлі, глобального здоров'я та пріоритетів національної політики [4, с. 22]. Під час навчальної практики здобувачам освіти пропонується виконання наступних завдань: провести дебати на тему «Економіка – це (не?)просто»; створити матрицю «Вплив глобальних трендів на економіку України», відобразивши перелік викликів для українського суспільства та виявлення нових можливостей для їх подолання; скласти структурно-логічну схему «Стратегічні цілі відновлення: країна – регіон - місто».

Тренд «Робота та прогрес» вимагає освоєння подвійних переходів для ринку праці – набуття цифрових навичок, зокрема використання штучного інтелекту, та компетентностей щодо «зеленої економіки» [4, с. 40]. Прикладами завдань практики у цьому контексті є: створити AI-презентацію «Економічний консалтинг та його роль»; охарактеризувати застосування системи засобів правового регулювання господарської діяльності (дозвільних, зобов'язуючих, заборонних, стимулюючих) для реалізації «зеленого курсу» для обраного виду економічної діяльності; на основі даних Державної служби статистики проаналізувати гендерні розриви у визначеній галузі.

Тренд «Голосування та вираження думок» [4, с. 60] ставить перед освітою задачу формування активної громадянської позиції молоді,

культури дискурсу та протидії маніпуляціям в інформаційному полі. Деякі завдання практики орієнтовані на такі цілі: створити ментальну карту «Сутність та значення економічної культури»; скласти власний варіант Кодексу честі економіста; обговорити можливість запровадження нових практик протидії корупції та неприйнятним для співробітників і здобувачів Університету форм поведінки та скласти план дій для їх практичного втілення; створити гугл-презентацію на тему «Інформація як економічний ресурс та фактор безпеки»

Висновки. Удосконалення змісту навчальної практики «Вступ до фаху» з урахуванням сучасних освітніх трендів підвищить якість підготовки бакалаврів з економіки та сприятиме швидшій адаптації молодих людей до викликів світу.

Література

1. Introduction to the specialty and academic integrity: methodical instructions for the internship for applicants for the first (bachelor's) level of higher education / compiled by: Ya. Kotko, O. Kulinich, K. Velichko; DBTU. Kharkiv : [b.v.], 2024. 22 p.

2. Наскрізна програма практик зі спеціальності 051 «Економіка» (для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Біла Церква, 2023. 51 с.

3. Навчальна практика «Вступ до фаху». Методичні вказівки до проведення для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка» за ОПП «Економічний консалтинг та бізнес-економіка» / Укл. Н.В. Почерніна. Запоріжжя, ТДАТУ. 2025. 61 с.

4. Trends Shaping Education 2025 / OECD. Париж : OECD Publishing, 2025. 101 с.

Pochernina N. The role of the teaching practice «Introduction to the Specialty» in forming the competences of an economist

***Summary.** The content of the educational practice in terms of the skills and abilities of a bachelor's degree applicant is disclosed taking into account modern educational trends*

***Keywords:** educational practice, economist, skills and abilities, modern educational trends.*